

A Fővárosi Ítéltábla a Gyollai Ügyvédi Iroda (....; ügyintéző: dr. Gyollai János ügyvéd) által képviselt dr. felperes neve (...) felperesnek a Horváth és Társai Ügyvédi Iroda (...; ügyintéző dr. Nemescsói András ügyvéd) által képviselt ... (alperes címe IV. em. 1.) alperes ellen szerződés létrehozása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2014. október 22-én kelt 22.G.41.309/2011/102. számú ítélete ellen az alperes részéről 104. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyja;

a felperes másodfokú perkoltségét 20.000 (Húszezer) forint + áfa, az alperesét 20.000 (Húszezer) forint + áfa, továbbá 48.000 (Negyvennyolcezer) forint összegben állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A fellebbezés elbírálása körében irányadó tényállás szerint felperes a perben nem álló (a továbbiakban:) részvényese, összesen ... db különböző címletű, ... forint össznévértékű névre szóló részvény tulajdonosaként, amely részvényekből ... db „B” sorozatú fix kamatozású részvény, ... db pedig „A” sorozatú törzsrészvény.

A Alapító Okiratának 4.2. pontja szerint a társaság alaptőkéje ... db, egyenként ... forint névértékű „A” sorozatú, névre szóló törzsrészvényre és ... db egyenként ... forint névértékű „B” sorozatú névre szóló fix kamatozású részvényre oszlik.

A 4.8. pont úgy rendelkezik, a „B” sorozatú fix kamatozású névre szóló részvények a ... csoportba tartozó bármely gazdasági társaság dolgozói körébe tartoznak.

A 4.11. pont értelmében a névre szóló részvények átruházásához a részvénytársaság beleegyezésére (Ptk. 215. §) van szükség. E beleegyezés megadása az igazgatóság hatáskörébe tartozik, a beleegyezés csak fontos okból tagadható meg.

Az alperes ...-án kelt, a Fővárosi Bíróság Cégbíróságához (a továbbiakban: cégbíróság) ...-én benyújtott beadványában az 1997. évi CXLIV. törvény (Gt.) 292. § (1) bekezdésére hivatkozással bejelentette, hogy ...-án 52 %-os mértékű, többségi irányítást biztosító befolyást szerzett a felett. Ezt követően ...-án telefaxon küldött levelében alperes megrendelte az Igazságügyi Minisztérium

Cégközlöny Szerkesztőségénél a többségi irányítást biztosító befolyásszerzésére vonatkozó hirdetmény közzétételét; a hirdetmény a Cégközlöny ...-i számában került közzétételre.

A felperes ...-én kelt levelében a Gt. 295. §-ára hivatkozással felszólította alperest, hogy névértéken vásárolja meg részvényeit. Az alperes ...-án kelt válaszlevelében közölte, a részvények megvásárlását az igazgatóság ...-i ülésén napirendre tűzte, de érdemben megtárgyalni nem állt módjában, mert a részvények megvásárlásához szükséges fedezet nem áll rendelkezésre.

A cégbíróság - a által előterjesztett kérelem alapján - ...-án meghozott végzésével ...-i hatállyal bejegyezte a cégjegyzékbe az alperes többségi irányítást biztosító befolyásszerzésének tényét. A változásbejegyző végzés közzétételére a Cégközlöny ...-i számában került sor.

A napjától felszámolás alatt áll.

A felperes ...-án előterjesztett keresetében a tulajdonában lévő ... db által kibocsátott részvényre a ...-i forgalmi értéknek megfelelő vételáron adásvételi szerződés létrehozását kérte, közte mint eladó és az alperes mint vevő között. Egyebek mellett előadta, az alperes még a 2006. évi IV. törvény (új Gt.) hatálybalépését megelőzően szerzett többségi irányítást biztosító befolyást a-ben, ezért e befolyásszerzésre és annak jogkövetkezményeire a befolyásszerzés időpontjában hatályos Gt. konszernjogi rendelkezései az irányadók. A felperes tulajdonában lévő részvényeket alperes a Gt. 295. § (1) bekezdése szerint köteles forgalmi értéken megvásárolni, függetlenül attól, hogy a részvények megvásárlását kérő felperesi nyilatkozat csak ...-án, az új Gt. hatálybalépését követően vált hatályossá. Hangsúlyozta azt is, a többségi befolyásszerzéshez kapcsolódóan a Gt. 295. § (1) bekezdése sajátos kisebbségvédelmi rendelkezésként írja elő az uralkodó részvényes számára a kisebbségi részvényesek részvényeinek megvásárlását, ezért a Gt. 295. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek fennállta esetén az uralkodó tag e kötelezettségének köteles eleget tenni, a részvények átruházását, illetve megszerzését korlátozó jogszabályi, illetve az ellenőrzött társaság létesítő okiratában rögzített rendelkezések ilyen esetben nem alkalmazhatók.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, a jogalapot és összecszerűséget is vitatva.

A jogalap körében elsősorban arra hivatkozott, a-ben ...-án történt többségi irányítást biztosító befolyásszerzésével összefüggésben azért nem terheli a Gt. 295. § (1) bekezdése szerinti szerződéskötési kötelezettség, mert felperesnek a részvényei megvásárlását kezdeményező nyilatkozata vele szemben csak a többségi irányítást biztosító befolyása tényének bejegyzését elrendelő cégbírószági végzés közzététele időpontjában, ...-án vált hatályossá, azt követően, hogy 2006. július 1-jén hatályba lépett az új Gt., hatályon kívül helyezve a Gt.-t, így annak 295. § (1) bekezdését is. Az új Gt. 2006. július 1-től kötelezően alkalmazandó (imperatív) konszernjogi szabályai már csak a minősített többséget biztosító, 75 %-os mértékű befolyást szerző tag számára írják elő a kisebbségi részvényesek részvényei megvásárlásának kötelezettségét, a többségi befolyással rendelkező részvényest ilyen kötelezettség nem terheli. Az új Gt. hatályba lépő és átmeneti szabályai nem tartalmazzak olyan rendelkezést, amely lehetővé tenné a Gt. 295. § (1) bekezdésében foglaltak 2006. július 1-jét követően történő alkalmazását. Mindezekre tekintettel felperesnek a Gt. 295. § (1) bekezdése szerinti, részvényei megvásárlására irányuló igénye az új Gt. hatálybalépésével még azt megelőzően megszűnt, hogy a felperesi igénybejelentés ...-i hatályosulásával megnyílhatott volna.

A létesítő okiratában rögzített átruházási korlátokra utalva továbbá alperes állította, a kereset érvénytelen részvény adásvételi szerződés létrehozására irányul, mert a kamatozó részvények tulajdonjogát kizárólag a dolgozói szerezhetik meg, emellett valamennyi részvény tekintetében az igazgatóság beleegyezése szükséges az érvényes adásvételi szerződés létrejöttéhez, a felszámolás alatt álló társaságnál azonban igazgatóság már nem működik, így nincs olyan testület, amely a beleegyezést megadhatná.

Az összecszerűség vonatkozásában alperes állította, a perbeli részvényeknek befolyásszerzése

időpontjában nem volt valós forgalmi értéke. A forgalmi érték megállapításával összefüggésben a perben rendelkezésre álló szakértői vélemények közötti ellentmondásokra tekintettel új szakértő kirendelését tartotta szükségesnek.

Az elsőfokú bíróság 2014. október 22-én meghozott 22.G.41.309/2011/102. számú közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes szerződéskötési kötelezettsége fennáll a felperes tulajdonában álló összesen ... db, ... forint névértékű által kibocsátott részvény tekintetében.

A Gt. 290. §-ában, 292. § (1) és (2) bekezdésében, valamint 295. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésekre utalva kifejtette, a konszernjogi szabályok az uralkodó tagot terhelő kötelezettségekről, illetve a többi részvényt megillető jogokról az uralkodó tag befolyásszerzéséhez mint jogi tényhez fűződő jogkövetkezményként rendelkeznek. A befolyásszerző a többségi irányítást biztosító szavazati jogát a befolyásszerzés időpontjától gyakorolhatja, és ugyancsak ettől az időponttól terhelik a többségi befolyásból eredő kötelezettségek, így a kisebbségi részvényesek részvényei tekintetében a vásárlási kötelezettség is. A befolyásszerzés jogkövetkezményei szempontjából ezért a befolyásszerzés időpontjának van jelentősége. A perbeli esetben az alperes többségi irányítást biztosító befolyásszerzésére az új Gt. hatálybalépését megelőzően, ...-án került sor, ezért arra a Gt. rendelkezéseit kell alkalmazni, figyelemmel arra is, hogy a cégbíróság alperesi befolyásszerzés tényét bejegyző végzésének közzététele hónapokat késett, az alperes ugyanakkor uralkodó tagként ez alatt az időszak alatt is korlátozás nélkül gyakorolhatta részvényesi jogait. Ezért nem volt jelentősége a kereset jogalapja körében az alperes védekezésében előadottaknak.

A rendelkezésre álló adatok alapján nem kétséges, hogy a befolyásszerzés időpontjában beállt a felperes mint kisebbségi részvényes Gt. 295. § (1) bekezdése szerinti igénye az alperessel szemben, illetve az alperes mint befolyásszerző vásárlási kötelezettsége. Ugyanakkor a részvények forgalmi értékének megállapítása, ezáltal a felperest megillető követelés összege tekintetében további bizonyítás szükséges. Ezért a Pp. 213. § (3) bekezdése alapján a felperes által érvényesített jog fennálltát az elsőfokú bíróság közbenső ítélettel állapította meg.

A közbenső ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsősorban annak megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte a Pp. 253. § (2) bekezdésére hivatkozással. Másodlagosan, arra az esetre, ha elsődleges fellebbezési kérelme nem vezetne eredményre, a Pp. 253. § (2) és (3) bekezdése alapján a közbenső ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

A fellebbezés szerint a közbenső ítélet jogszabálysértő, mert az elsőfokú bíróság a Gt. 295. § (1) bekezdése contra legem értelmezésével állapította meg az alperest felperessel szemben terhelő részvény adásvételi szerződéskötési kötelezettség fennálltát. Ezzel összefüggésben az első fokú eljárásban részletesen kifejtett jogi álláspontját lényegében megismételve hangsúlyozta, a részvényei megvásárlását kezdeményező felperesi nyilatkozat vele szemben ... napjáig nem hatályosulhatott. Az e nyilatkozat hatályosulása Gt. 295. § (1) bekezdése szerinti feltételeinek bekövetkezését megelőzően a konszernjogi szabályokat is jelentősen módosító új Gt. hatálybalépésével a Gt. hatályát veszítette.

Az új Gt. konszernjogi szabályai - amint az az EBH2004. 1041 számú eseti döntésben foglaltak alapján is megállapítható - olyan imperatív rendelkezések, amelyeket 2006. július 1-től a perbeli alperesi befolyásszerzésre is kötelezően alkalmazni kellett, különös tekintettel arra, hogy sem a Gt., sem más jogszabály nem tartalmazott olyan rendelkezést, amely a Gt. 295. § (1) bekezdése 2006. július 1. napját követő alkalmazását lehetővé tette volna. Ebből következően a részvények Gt. 295. § (1) bekezdése szerinti megvásárlását kezdeményező felperesi nyilatkozat ...-án már nem hatályosulhatott, hatályosulása hiányában sem a felperes részvényeinek megvételére irányuló igénye, sem az alperes vételi kötelezettsége nem nyílhatott meg. A közbenső ítélet indokolásában

foglaltakkal szemben a részvényei megvásárlására vonatkozó felperesi igény, illetve az alperes vételi kötelezettsége nem a befolyásszerzés tényével nyílt meg, ehhez a befolyásszerzés tényén túl arra is szükség lett volna, hogy a Gt. hatálya alatt a befolyásszerzés tényének bejegyzése közzétételre kerüljön, és azt követően - ugyancsak a Gt. hatálya alatt - felperes érvényes és hatályos igénybejelentést tegyen. E feltételek hiányában a felperesi igénybejelentés alapján alperest nem terheli a Gt. 295. § (1) bekezdése szerinti részvény vásárlási kötelezettség.

A közbenső ítélet azért is jogszabálysértő, mert a perbeli részvényekre nézve a létesítő okiratában foglalt átruházási korlátozások következtében a peres felek között nem jöhet létre érvényes adásvételi szerződés, ilyen szerződést a bíróság sem hozhat létre.

Felperes fellebbezési ellenkérelmében a közbenső ítélet helybenhagyását kérte, lényegében helyes indokaira tekintettel. Hangsúlyozta, az alperes befolyásszerzésére a befolyásszerzés időpontjában hatályos Gt. rendelkezései az irányadók. A befolyásszerzés tényével megnyílt felperes joga arra, hogy részvényei megvásárlását kérhesse, és miután e jogával a Gt. 295. § (1) bekezdése szerint élt, az alperes köteles részvényeit megvásárolni. Továbbá utalt arra is, a többségi irányítást biztosító befolyásszerzés esetére az uralkodó részvényes számára a Gt.-ben kisebbségvédelmi céllal előírt részvényvásárlási kötelezettség fennállta esetén az egyébként irányadó részvény átruházási korlátozások nem érvényesülnek, a törvényből adódó szerződéskötési kötelezettsége teljesítésével összefüggésben az uralkodó tagnak nincs mérlegelési joga.

A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozatlan.

Az 1998. június 16-án hatályba lépett Gt. a gazdasági társaságok szervezetére, működésére, tagjainak, részvényeseinek jogaira, kötelezettségeire, felelősségére vonatkozó rendelkezések mellett konszernjogi szabályokat is tartalmazott, amelyek korlátolt felelősségű társaságban és részvénytársaságban történő jelentős, többségi vagy közvetlen irányítást biztosító befolyás esetére a befolyásszerzés alá kerülő gazdasági társaság (ellenőrzött társaság), illetve annak többi tagja, részvényese és hitelezői érdekeinek védelme, valamint a közérdek védelme céljából a befolyásszerzés szabályairól, a befolyásszerzőt terhelő kötelezettségekről és e kötelezettségek elmulasztásának jogkövetkezményeiről is rendelkeztek.

A Gt. 290. §-a szerint többségi irányítást biztosító befolyással rendelkezett a tag, illetve részvényes (uralkodó tag), ha az ellenőrzött társaságnál a szavazatok több mint ötven százalékával rendelkezett, míg a 291. § értelmében a szavazatok több mint háromnegyed részével rendelkező uralkodó tag közvetlen irányítást biztosító befolyással rendelkező tagnak minősült.

A Gt. 295. § (1) bekezdése a részvénytársaság többségi, illetve közvetlen irányítást biztosító befolyás alá kerülése esetére kisebbségvédelmi céllal úgy rendelkezett, a többségi, illetve közvetlen irányítást biztosító befolyásnak a cégjegyzékbe történt bejegyzését követő közzétételtől számított 60 napon belül bármely részvényes kérheti, hogy részvényeit az uralkodó tag forgalmi értéken vegye meg. A (2) bekezdés e rendelkezés alkalmazását nyilvánosan működő részvénytársaságokra nézve zárta ki, feltéve, hogy a többségi, illetve közvetlen irányítást biztosító befolyás az értékpapírokra vonatkozó törvényi rendelkezéseknek a részvénytársaság felvásárlására vonatkozó szabályai szerint jött létre.

A Gt. rendelkezései alapján tehát az uralkodó tagot a 295. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek fennállta esetén a (2) bekezdésben rögzített kivételtől eltekintve minden olyan kisebbségi részvényessel szemben törvényi kötelezettség terhelte a részvények megvásárlására, aki a befolyásnak a cégjegyzékbe történt bejegyzését követő hatvan napon belül kérte részvényei megvásárlását.

E részvényesek részvényeit az uralkodó tag minden további feltétel vizsgálata nélkül köteles volt

megvásárolni, e kötelezettsége teljesítése alól az egyébként irányadó részvényátruházási korlátozásokra hivatkozással sem mentesülhetett, mivel az alapító okiratban meghatározott korlátozások érvényesülésének megengedése az uralkodó tag vételi kötelezettségét előíró jogszabályi rendelkezéseket kiüresítené.

Az esetlegesen a hatvan napos határidő megnyílt előtt közölt igénybejelentés sem eredményezte a kisebbségi részvényes igényérvényesítési jogosultságának elvesztését, az ilyen bejelentés a megtételére nyitva álló határidő megnyíltával vált hatályossá, és alapul szolgált az uralkodó taggal szembeni további igényérvényesítésre (BH2006. 91).

A Gt. rendelkezései, így a konszernjogi szabályok is az új Gt. 2006. július 1-jei hatálybalépésére tekintettel 2006. június 30-ig voltak hatályban.

Az új Gt. 52. § (1) bekezdése értelmében a Gt. 295. § (1) bekezdésében foglaltaktól eltérően már csak a zártkörűen működő részvénytársaságban minősített többséget biztosító befolyást szerző uralkodó részvényest terhelte a kisebbségi részvényesek részvényeinek megvásárlási kötelezettsége. Az alperes elsődlegesen e rendelkezésre hivatkozással vitatta a felperessel szembeni szerződéskötési kötelezettsége fennálltát, egyebekben azt állítva, a-ben ...-án történt többségi irányítást biztosító befolyásszerzésének jogkövetkezményeire már nem a Gt. 295. § (1) bekezdésének, hanem a felperesi nyilatkozat hatályosulásának időpontjában hatályos új Gt. 52. § (1) bekezdésének rendelkezései az irányadók.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytállóan indult ki abból, hogy a konszernjogi helyzetekre, konszernjogi jogviszonyokra a létrejöttük időpontjában hatályos anyagi jogi szabályokat, társasági jogi rendelkezéseket kell alkalmazni. A konszern helyzet létrejöttével ugyanis a hatályos anyagi jogi szabályban meghatározott jogkövetkezmények is beállnak. Így a konszernjogi befolyást szerző tagot, részvényest a befolyásszerzés időpontjától kezdődően terhelik a konszernjogi rendelkezések szerinti kötelezettségek, az ellenőrzött társaság tagjai, részvényesei, valamint hitelezői pedig ettől az időponttól kezdődően rendelkeznek a konszern jogviszonyból eredő jogosultságaikkal, függetlenül attól, hogy azok esetlegesen csak további feltételek teljesülésétől függően válnak a kötelezettel szemben kikényszeríthetővé, teljesítést csak további feltételek fennállta esetén követelhetnek. A konszernjogi tényállásból eredő jogok és kötelezettségek megbonthatatlan egységet képeznek, amint azt az EBH2004.1041 számú döntésében a Legfelsőbb Bíróság is kifejtette, arra is rámutatva, a konszernjogi szabályok alkalmazhatósága körében annak van jogi jelentősége, hogy a befolyásszerzésre mely anyagi, jogi szabályok hatálya alatt került sor.

A perbeli esetben nem volt vitás, hogy az alperes befolyásszerzése ...-án, tehát még a Gt. hatálya alatt történt, így arra a kifejtettek szerint a Gt. konszernjogi szabályait, a Gt. 295. § (1) bekezdésében foglaltakat kell alkalmazni.

A rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan felperes a Gt. 295. § (1) bekezdésében megállapított határidőn belül kérte alperestől részvényei megvásárlását, ezért a már ugyancsak kifejtettek szerint alperest minden további feltétel vizsgálata nélkül törvényi kötelezettség terheli a felperesi részvények megvásárlására, e kötelezettsége alól az általa megjelölt részvény átruházási korlátokra hivatkozással sem mentesülhet.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság megalapozott, a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő közbenső ítéletet hozott.

A Fővárosi Ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján, a Pp. 213. §-a alkalmazásával közbenső ítélettel helybenhagyta.

Arra tekintettel, hogy az összegszerűség körében további eljárás lefolytatása szükséges, a Fővárosi Ítéltábla a felek másodfokú perköltségét csupán megállapította, annak viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell majd határoznia.

Budapest, 2015. június 4.

Dr. Tibold Ágnes s.k.
a tanács elnöke

Dr. Felker László s.k.
előadó bíró

Levek Istvánné dr. s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
Roznoviczky Illésné
tisztviselő